

Jaarverslag 2021

**Braille Autoriteit
voor de Nederlandse Taal**

⠠⠠ Braille
⠠⠠ Autoriteit

contactadres:

Postbus 97603 – 2509 GA – Den Haag

tel: +31 70 2629294 | e-mail: contact@braille-autoriteit.org

IBAN NL52 ABNA 0523 6386 04 t.n.v. De Taalunie – Braille-Autoriteit

Inhoudsopgave:

1. Inleiding
2. Convenanthouders
3. Bijeenkomsten Besluitvormend Comité
4. Organisatie en activiteiten
5. Standaarden
6. PR & Communicatie
7. Financiën
8. Tot slot

Bijlage 1 – financieel overzicht 2021

1 Inleiding

De organisaties die in Nederland en Vlaanderen betrokken zijn bij het lezen, produceren en onderwijzen van braille werken samen in de Braille Autoriteit. Deze organisaties (convenanthouders) willen werken aan heldere en toekomstbestendige standaarden en richtlijnen op het gebied van braille, zodat de kwaliteit van alle taaluitingen in braille wordt verbeterd.

Specifieke doelstellingen van de Braille-Autoriteit:

- a. Het ontwikkelen en vastleggen van de braillestandaarden
- b. Het uitbrengen van een braillekeurmerk met een bijbehorende kwaliteitsmonitor
- c. Het verspreiden van de kennis over en van het brailleschrift in al zijn aspecten
- d. Het waarborgen van de betrokkenheid van de braillegebruikers.

Het besluitvormend comité (BC) voert de besturing en verdere ontwikkeling van de Braille Autoriteit uit. Het BC heeft het mandaat namens convenanthouders besluiten te nemen en in operationele zaken op te treden als de Braille Autoriteit. In dit document doet het BC verslag van de voortgang en activiteiten in 2021.

2 Convenanthouders

Op 12 december 2017 is te Brussel het Convenant voor de Braille Autoriteit voor de Nederlandse Taal getekend. Het betreft de volgende organisaties (sommige van deze organisaties zijn inmiddels gewijzigd van naam of zijn opgeheven):

Algemeen:

1. Taalunie

Namens de Belangenorganisaties en Gebruikersverenigingen

2. Brailleliga
3. Slechtzienden en Blinden Platform Vlaanderen vzw
4. Vereniging Onbeperkt Lezen
5. Vereniging Oogvereniging Nederland
6. Vlaams Oogfonds

Namens de Bibliotheken en Dienstverleners

7. Bibliotheekservice Passend Lezen
8. Luisterpuntbibliotheek

Namens het Onderwijs en Revalidatie

9. Stichting Bartiméus
10. Centrum Ganspoel
11. De Kade
12. Koninklijk Instituut Woluwe
13. Stichting Visio

Namens de Productiecentra

14. Brailleproductiecentrum Leuven
15. CBB
16. Stichting Dedicon
17. Blindenzorg Licht en Liefde
18. Kamelego
19. Transkript

Via een addendum wordt de samenwerking binnen dit convenant verlengd voor de periode 2022 t/m 2024. Er zijn een aantal organisaties van naam gewijzigd, afgesplitst of opgeheven. In het jaarplan 2022 zal een actuele lijst van deelnemende organisaties worden opgenomen.

3 Bijeenkomsten Besluitvormend Comité

Het Besluitvormend Comité had in 2021 de volgende samenstelling:

- Catia Cucchiarini, Taalunie
- Mia Engels, Transkript, namens de dienstverleners in Vlaanderen
- Marcel Janssen, Koninklijke Visio, namens Vivis-onderwijs in Nederland
- Bart Simons, Blindenzorg Licht en Liefde, namens de Vlaamse belangenorganisaties
- Andrea Haklander, CBB, namens de Nederlandse dienstverleners
- Monique Oudshoorn, Vereniging Onbeperkt Lezen, voorzitter, namens de belangenorganisaties in Nederland
- Karin Samson, Koninklijke Woluwe, namens het onderwijs in Vlaanderen

De (administratieve) ondersteuning werd gedurende 2021 geleverd door Vereniging Onbeperkt Lezen.

Het Besluitvormend Comité heeft in 2021 5 x vergaderd. ,Mede door toedoen van corona, maar ook om praktische redenen, vonden de vergaderingen in het gehele jaar online plaats:

- 21 januari 2021
- 20 mei 2021
- 17 juni 2021

- 2 september 2021
- 21 december 2021

4 Organisatie en activiteiten

In 2018 is veel aandacht besteed aan het opzetten van de organisatie. Vanaf 2019 zijn de werkzaamheden meer inhoudelijk geweest. In 2020 zijn de belangrijkste opdrachten tot een afronding gekomen. In 2021 heeft de Braille Autoriteit zich vooral bezig gehouden met het afronden van de standaarden voor het 8-punts braille, zijn er veel inspanningen verricht om tot afspraken te komen met het NEN-normeninstituut en is er overlegd met de convenanthouders over de toekomstige samenwerking.

Toekomstige samenwerking

Omdat de convenantperiode in december 2020 afliep, had het Besluitvormend Comité graag al in 2020 in gesprek willen gaan met de convenantpartners om de opties voor de toekomst te bespreken. Omdat dit door de coronasituatie niet georganiseerd kon worden is afgesproken de convenantsperiode in 2021 met één jaar te verlengen. Omdat het door de coronasituatie ook in 2021 weer niet lukte een fysieke bijeenkomst in te plannen vond uiteindelijk op 4 oktober 2021 een online overleg plaats over de verlenging van de samenwerking binnen de Braille Autoriteit.

Ter voorbereiding van deze bijeenkomst hadden de deelnemers een vragenlijst ingevuld die moet helpen een beeld te krijgen over de mogelijke toekomstscenario's.

- Denkt u voldoende op de hoogte te zijn van de activiteiten en geboekte resultaten van de Braille Autoriteit?
- In welk opzicht is het werk van de Braille-Autoriteit relevant voor uw organisatie?
- Alle organisaties vinden het werk van de Braille Autoriteit relevant. Monique concludeert dat de juiste partners zijn aangesloten.
- Vindt u dat de Braille Autoriteit moet worden voortgezet? Zo ja, zal uw organisatie een actieve partner blijven?
- In welke organisatievorm ziet u het liefst dat de Braille Autoriteit wordt voortgezet? Welke mogelijkheden ziet u die ook werkbaar zijn?
- Welke bijdrage bent u bereid hieraan te leveren?
- Hoe ziet u de op de langere termijn oplossingen voor de jaarlijkse dekking van deze financieringsbehoefte?
- Wat zijn uw wensen en mogelijkheden ten aanzien van de kandidaatstelling?
- Kan/wil uw organisatie een kandidaat afvaardigen voor het Besluitvormend Comité?

Op basis van de discussie en wensen en mogelijkheden van de samenwerkingspartners is een addendum geschreven bij het oorspronkelijke convenant, waarmee de

samenwerking binnen de Braille Autoriteit met drie jaar is verlengd (t/m 2024). Dit addendum wordt bij dit jaarverslag gevoegd

Toetreding partners

Het Besluitvormend Comité vindt het, met name bij het ontwikkelen en vaststellen van standaarden en richtlijnen voor het 8-punts braille, essentieel dat ook hulpmiddelenleveranciers zijn betrokken. Het convenant voorziet daarin, omdat daarin is omschreven dat voor werkgroepen naast medewerkers van convenanthouders ook deskundigen van daarbuiten kunnen participeren. Het Besluitvormend Comité was van mening dat er commitment moet zijn met de Braille Autoriteit en heeft daartoe het begrip “partner van de Braille Autoriteit” geïntroduceerd.

De volgende organisaties hebben zich als partner aangesloten bij de Braille Autoriteit:

Babbage te Roosendaal (NL)	- partner sinds 8 maart 2019
Vispero te Barendrecht (NL)	- partner sinds 19 april 2019
Integra te Heverlee (B)	- partner sinds 20 september 2019
Lexima Reinecker Vision (NL)	- partner sinds 17 oktober 2019

In 2020 en 2021 hebben zich geen nieuwe partners aangemeld.

Afstemming met andere standaarden/ standaardiseringsinstituten

Vanuit de Braille Autoriteit is contact gezocht met organisaties die werken met standaarden voor braille (zoals die van pharmabraillee.com en World Braille Usage, NEN-normering). Het BC is van mening dat het belangrijk is dat de standaarden van de Braille Autoriteit gevolgd worden en dat dit aan deze organisaties kenbaar gemaakt wordt. In de eerste convenantsperiode is gebleken dat niet alle organisaties hierover goed benaderbaar zijn (contactgegevens ontbreken of men leidt een “slappend” bestaan).

- World Braille Usage heeft bij navraag te kennen gegeven dat er geen plannen zijn om te werken aan een update van hun publicatie waarin standaarden zijn verzameld.
- Het is niet gelukt om contact te leggen met “pharmabraillee.org”.
- Informatie die over braille-standaarden op Wikipedia staan is geactualiseerd en enkele fouten zijn verbeterd.
- Met het NEN-normeringsinstituut heeft de Braille Autoriteit wel contact kunnen leggen, contacten die in 2020 en 2021 zijn geïntensiveerd. NEN heeft na onderzoek geconcludeerd dat de standaarden uit 1992 en 1994 aan herziening toe zijn. Inmiddels loopt er een traject bij de NEN om te komen tot een actuele standaardisering. Dit traject is van groot belang voor de uiteindelijke acceptatie van de standaarden van de Braille Autoriteit. Zolang de verouderde NEN-normen blijven bestaan, gelden die namelijk als officiële normen voor Nederland. Als die normen herzien worden of gaan vervallen dan is het mogelijk om de standaarden van de Braille Autoriteit daarvoor in

de plaats te zetten. Dit is vooral belangrijk voor partijen die niet direct bij braille betrokken zijn, maar die braille willen toepassen. Met de implementatie van het VN-verdrag HANDICAP is te verwachten dat de toepassing van braille zal toenemen. Nog steeds speelt er patstelling over de bekostiging van het traject. De organisaties die kennis inbrengen zijn maatschappelijke organisaties die deze kosten niet kunnen dragen. Hiervoor is in 2021 geen oplossing gevonden. Met de NEN is overigens afgesproken dat ze niet alleen naar normalisatie voor Nederland zullen kijken, maar dat ze te zijner tijd ook contact zullen opnemen met het normalisatie-instituut in België.

5 Voortgang standaardisering via werkgroepen

Standaardisering braille voor algemeen gebruik (6-punts braille)

Er ligt een versie “zespuntsbraillestandaard – versie 2019”.

Afgesproken is om vanaf 2021 de standaarden en richtlijnen voor 6-punts braille een aantal jaren ongemoeid te laten.

De standaarden en richtlijnen worden gepubliceerd in een goed leesbaar overzicht, dat te vinden is op de website braille-autoriteit.org.

Belangrijk is dat het werk niet eindigt bij het publiceren van de standaard. De Braille Autoriteit zal zich sterk moeten maken bij producenten en leveranciers van brailleproducten om de standaard ook technisch toe te passen.

Er is in 2021 iemand bereid gevonden deze wijzigingen aan te brengen in de versie 3.20 van Liblouis.

De werkgroep 6-punts braille heeft 6 leden, 3 uit Vlaanderen en 3 uit Nederland:

- Dorine in 't Veld (Dedicon), coördinator
- Jan Engelen (Kamelego vzw)
- Kathleen Coole (KI Woluwe)
- Andrea Haklander (CBB)
- Jean-Paul Verhasselt (Transkript vzw)
- Bart Simons (Vlaams Oogpunt)
- Hans Smit (Vereniging Onbeperkt Lezen)

Standaardisering 8-punts braille

De eerste versie standaard “achtpunts braillestandaard - versie 2020” is vastgesteld.

Dit is de standaard voor het weergeven van braille in het achtpuntssysteem in het Nederlandse taalgebied. Momenteel wordt gewerkt aan de totstandkoming van een versie

II. Deze standaard moet de computergebruiker in staat stellen om alles wat op het computerscherm verschijnt, op de brailleleesregel te lezen en te noteren in de vorm van achtpuntsbraille. De standaard is een brailletabel die symbolen op het scherm “vertaalt” naar puntjespatronen op de brailleleesregel.

De standaardisering wordt begeleid door een werkgroep bestaat uit braillegebruikers, docenten, leerlingenbegeleiders en mensen met technische kennis over software en braille-apparatuur. De werkgroep heeft 9 leden: 6 uit Nederland en 3 uit Vlaanderen.

- Bart Simons (Blindenzorg Licht en Liefde), coördinator
- Peter Hendriks (braillegebruiker)
- Don Van Dijk (Visio)
- Annemiek Van Leendert (Visio)
- Eric De Quartel (Bartiméus)
- Leonard De Ruyter
- Inge Segers (K.I. Woluwe)
- Ivo Van Genechten (Integra)
- Davy Kager (Dedicon)

Standaardisering Kortschrift

Omdat er geen kortschrift meer wordt aangeleerd en ook niet meer wordt geproduceerd, ziet het Besluitvormend Comité het niet als zijn taak om een standaard voor kortschrift tot stand te brengen.

Standaardisering Rekenen en Wiskunde

Het Besluitvormend Comité heeft na consultatie van het veld in 2020 besloten om af te zien van een traject om complexere wiskundige symbolen in braille te gaan noteren.

Standaardisering muziekbraille

In 2020 is binnen het Besluitvormend Comité gesproken over nut en noodzaak om als Braille Autoriteit ook te komen tot standaardisering van muziekbraille.

Misschien ligt de behoefte niet zozeer in het vastleggen van een standaard, maar meer om de teruglopende belangstelling voor muziek en de gevolgen die dat heeft voor muziekbeoefenaren met een visuele beperking.

Besloten is daarom om eerst een kick off bijeenkomst muziekbraille te organiseren met (ervarings-)deskundigen in Nederland en Vlaanderen. Het lukte niet de bijeenkomst in 2021 te organiseren. Deze zal in 2022 worden gepland.

6 PR & Communicatie

Een belangrijk aspect is het vergroten van de betrokkenheid en het aandacht vragen voor het bestaan en de werkzaamheden van de Braille Autoriteit. Het BC zal alle ontwikkelingen en nieuws uit de werkgroepen aandachtig volgen en deze zoveel mogelijk publiceren.

Er is een mailinglijst met daarin een onderscheid tussen groepen, zoals convenanthouders, partners en het brede veld/geïnteresseerden. Deze mailinglijst wordt onderhouden en ingezet bij het versturen van nieuwsbrieven. Uitschrijven voor ontvangst is opgenomen in de nieuwsbrief.

Nieuwsbrieven aan de contactpersonen op de verzendlijst

In april is een eerste algemene nieuwsbrief verzonden. Die ging over de conclusie dat niet gewerkt gaat worden aan een nieuw braille-notenschrift, maar dat het notenschrift uit 1927 nog steeds leidend kan zijn en geen aanpassing behoeft. Ook werd men uitgenodigd om mee te denken over het borgen voor de toekomst en het behoud van de expertise. Verder is er een nadaere uitleg gegeven over de huidige braille-wiskundecode. Tot slot is men ook geïnformeerd over de verkrijgbaarheid van de braillestandaard voor 'algemeen gebruik', die de braillelezer in moet staat stellen om 'algemene' lectuur te lezen in de vorm van op papier gedrukt 6-punts braille.

Er is daarna ook in de maand juli een nieuwsbrief verzonden. Onderwerpen waren de bijeenkomst over muziekbraille en over de wijzigingsvoorstellen van de tweede versie van de standaard voor 8-punts braille.

Op de verzendlijst in 2021 stonden 184 namen (in 2020: 176)

Nieuwsbrieven aan de convenanthouders

Op 29 januari is er een nieuwsbrief verzonden over de publicatie van de 8-punts standaard. In deze nieuwsbrief is ook het standpunt van het besluitvormend comite kenbaar gemaakt dat niet gewerkt gaat worden aan een nieuwe standaard of het bekrachtigen van een oude standaard voor het kortschrift.

Vervolgens is in de maand juli een tweede nieuwsbrief verzonden met de volgende onderwerpen:

- "save the date" voor 4 oktober (over de toekomstige samenwerking)
- Het jaarverslag 2020 en jaarplan 2021
- Bespreking muziekbraille
- Wijzigingsvoorstellen voor het achtpuntsbraille.

Op de verzendlijst stonden in 2020 26 “subscribers” (in 2021 waren dat er 29).

De Braille Autoriteit wordt af en toe benaderd voor vragen op het gebied van braille, die niet helemaal passen binnen het taakveld van de Braille Autoriteit, maar wel relevant zijn. Op de website is daarom een rubriek ‘vraag en antwoord’ geïntroduceerd (<https://braille-autoriteit.org/vraag-en-antwoord>). Daarin publiceren we antwoorden op binnengekomen vragen over braille die niet direct met de standaarden verband houden.

7 Financiën

Het financiële kader is beschreven in het jaarplan 2021. De financiële afspraken golden voor de periode 2018 t/m 2020. In 2021, een tussenjaar op weg naar nieuwe afspraken, zijn bij de convenantpartners geen aanvullende financiële middelen ge-ind.

De Koninklijke Bibliotheek in Nederland is geen convenantpartner, maar heeft de samenwerking wel ondersteund en gestimuleerd met financiële middelen.

De Taalunie beheert de financiën en verzorgt de betaling van facturen.

Een overzicht van de inkomsten en uitgaven in 2021 is in een bijlage bij dit document gevoegd. Gebleken is dat de uitgaven in 2020 en 2021 ook weer fors lager waren dan in 2018 en 2019. Dit komt omdat het in de afgelopen twee jaren qua activiteiten rustige jaren waren. Daarnaast is er niet meer op locatie vergaderd, wat ook van invloed is op de uitgaven. Na vier jaren functioneren wordt steeds meer duidelijk dat de Braille Autoriteit in de huidige opzet met een relatief beperkt budget kan functioneren.

8 Tot slot

De samenwerking gold in aanvang voor de periode 2018-2020, waarbij de intentie was dit initiatief om te bouwen tot een structurele samenwerking, waarbij werkzaamheden en bekostiging duurzaam geborgd zijn. In 2021, een tussenjaar, zijn afspraken gemaakt voor het vervolg. Er is niet gekozen voor een structurele samenwerking, maar voor een verlenging van de samenwerking van 3 jaar op basis van de financiële middelen die resteren uit de eerste conventansperiode. In jaarplannen zullen de activiteiten voor dat jaar worden beschreven en een doorkijkje worden gegeven in de ambities voor de volgende jaren. Voor 2022 moet nog een nieuw jaarplan gemaakt.

Er zijn nog een aantal opdrachten die moeten worden uitgewerkt:

- Kwaliteitsmonitor 1.0 stringenter toepassen en doorontwikkelen naar kwaliteitsmonitor 2.0
- Er is behoefte aan richtlijnen voor de opmaak van publicaties in braille. Er zijn blijkbaar verschillende manieren waarop de producenten werken. Voor deze aanpak lijkt het niet zozeer nodig dat er een werkgroep wordt opgericht, maar wel is het belangrijk dat brailleproducenten hierover samen met ervaringsdeskundigen in gesprek gaan. Mogelijk moet hiervoor een projectleider worden aangesteld.

Bijlage 1 – Financieel overzicht 2021

Ontvangen:		2021	2020
	Omschrijving		
	Luisterpuntbibliotheek		2.500,00
	Transkript		2.500,00
	Dedicon		10.000,00
	Vereniging Onbeperkt Lezen		10.000,00
	Braille Liga (in 2020 incl. cl. deel II van 2019)		3.750,00
	Vlaams Oogfonds c.s.	5.000,00	
	CBB		2.500,00
	Koninklijke Bibliotheek - derde termijn		15.000,00
	Bartiméus		5.000,00
	Bibliotheekservice Passend Lezen		2.500,00
	Koninklijke Visio		5.000,00
	Ontvangen voor informatiemarkt symposium		620,00
		5.000,00	59.370,00
	<i>Openstaand</i>	<i>10.000</i>	<i>15.000</i>
Uitgegeven:			
	Omschrijving		
	Projectsecretariaat en representatie	62,39	208,65
	Begeleiding werkgroep(en)	508,55	2.500,00
	Websitebeheer	363,00	1.164,36

	Kosten vergaderlocatie	0	240,32
	Vacatie- en reiskostenvergoedingen	0	1.009,45
		933,94	5.122,77
	Saldo op 01.01	156.272,74	102.025,52
	Bij in dat jaar	5.000,00	59.370,00
	Af dat jaar	933,94	5.122,78
	Saldo op 31 december	160.338,80	156.272,74